

תערוכה

מרחיקה עדות

עבודות על ענת מסד, כפרמסריק, בגולריית כברי

תערוכות כמו זו של ענת מסד מתלבט המבקר בשאלות

כגון: האם חשוב להכיר את עליילת החיים של האמן כדי להבין טוב יותר את שיצרו? שמא אמור הצופה, שלא ידע את האמן ואת שעובר עליו בחייו מחוץ לסטודיו ולגלריה, להבין כיאות את מעשה ידיו? האם מותרת החדירה

מסד. "חוויה טורדנת" צילום: יוסי רוקטלי

המציצנית לחייו הפרטיים? אמנים רבים שיחררו אותנו מהתלבטות כזו ושיחררו לנו חבל די עבה להיאחז בו. ניוזכר בגרעון גכטמן שתיעד בכתב, צילום וקו את מחלת הסרטן שלו וטיפולים שעבר בעטיה, כולל הפרשות גוף, גילוח, ומודעות-אבל עצמיות שנתלו תחת כל עץ רענן; או בניר הוד הצעיר, שאיפר את פניו והשים עצמו כיצור דו-מיני שמופיע פעם בחיילת ופעם כמלאך. את הדילמה הזו העליתי בפני ענת מסד, שכל תג בתערוכתה היפה זועק חיים על מפתן הבלימה. היא פטרה אותי במשפט חכם: "אני לא רוצה שתצא בעיתון כתבה בכיינית של 'לאישה'. צא וראה מה אתה מבין ולוקח מהתערוכה ועשה בדברים כרצונך". כמו שלא ביקשה ללחוץ על בלוטת הדמעות ברשימה זו, כך לא העבירה את המבקרים בגלריה מסלול של רחמים וכאב מתפרץ. בדרכה השקטה והחכמה הרחיקה עדות, הוליכה את הכאב למחוזות עליונים של מיסטיקה וחלום והורידה אותו ללוחות שיש קרים ומגוידים, עליהם חקוקים משפטים באנאליים ומצחיקים.

המיצב של ענת נרמה כבית תפילה קטן, כה שאין בו אלוהים או משנה סדורה. שיער על גבי איקונין אפור מזהב, משפטים סתומים שמעוררים חיוך או תהייה, רישומים זעירים שמהווים מילון פרטי ובלתי-מפוענח. שלא כבתי תפילה אחרים, שנועדו להשמיע בהם קול שיבקע שערי שמיים או תחתיות שאול – המקום של ענת מסד נותר באילמותו. על גבי דוכני התפילה המוגבהים, שניצבים לאורכו של הקיר, בתוך מרובע שיער, תצלום פולארואיד מטושטש בו מונצח לוע אדם פעור לרווחה. הצעקה לא נשמעת, הזעקה נאלמת, התפילה לא מוצאת לה מוצא.

בתערוכות הקודמות שהציגה ענת היא נגעה במרומו ממש באותם תכנים. פעם היו אלה גרלנרות – זרי גבורה או זיכרון, פעם גביעים כחולים שהיו משקה אלים או נוזל חסר חיים, פעמים אחרות מבחנות או בוכות מעורטלות. הטקס, המוות, הפולחן היו תמיד תכני עבודתה. הפעם היא משיגה מיצוי מאקסימלי של כל אלה.

"חוויה טורדנת", מכנה ד"ר רות גונן את תערוכתה של מסד. עיגולי השיער בתוך מסגרות מתכת שמהווים גם מטרה, תיבת פאנוריה שנפתחת ומגלה "לשון" שעירה משוכצת אבנים חרות, מצבות חקוקות משפטים סתומים וציורים קטנים – כל אלה אמנם טורדים, אבל אינם מעיקים יותר מהנסבל.

"נסי לא חשוב על זה מותק", כתבת ענת באותיות שקועות על גבי אבן גרנוליט שחורה שמתניידת על גלגלים. "מה גורם לך לחשוב שאעשה את זה עם מישהו כמוך מותק", היא מקשה ושואלת גבר דמיוני ומוסיפה במקום אחר "גילחתי את השיער מהלשון". גם כאן, במקום הכי סופני ובלתי-יצפוי, היא משחקת אותה הפוך על הפך ורושמת בהומור מקאברי אישי משפטים לפרידה.

התערוכה גררה כבר ביקורת בוטה אחת של ניצולת שואה, שתקפה את השימוש הגורף בשיער אדם שנעשה כאן. לטובת הרגעת הרוחות אני מצרף בזאת דברים שכתבה ד"ר גנן על השיער, שמוכר לנו בקונוטציות לאומיות של שואה ומות: "...השיער אינו אותו שיער שהיכרנו. כאן הוא הופך נסורת גסה על רצפת מספרה, נאסף במטאטא חסר סנטימנטים לאחר יום עבודה מעייף, קצוץ בחוסר חן, פסולת אין חפץ בה, הופך מרוקן ממשמעותיו הראשוניות. עדות של דחיה, סימן חורבן, זיכרון של אקט-אלים, מצב של סיום?" ולסיום, תערוכה מצוינת. הישג נדיר במקומותינו, הן ליוצרת והן לאוצרת.

קרני עס-עד